

Planprogram – regional klima- og energiplan

Versjon 28.10.2025

Alle foto: Morten Fredheim Solberg

Innhold

1. Hensikten med planen	2
2. Innledning	2
2.1. Energi.....	3
3. Bakgrunn.....	4
3.1. Mandat	4
3.2. Mål.....	4
3.3. Resultater av planprosessen.....	5
3.4. Føringer for arbeidet	5
3.4.1 Lokale/regionale føringer	5
3.4.2 Nasjonale føringer	5
3.4.3 Globale føringer	6
3.5. Samordning mot andre planer	7
3.6. Kunnskapsinnhenting	8
3.7. Målkonflikter	9
4. Fylkeskommunens rolle	10
5. Sentrale tema	10
5.1. Fylkeskommunens egen virksomhet	11
5.2. Samfunnets aktiviteter	12
5.3. Klimarisiko	13
5.3.1 Fysisk klimarisiko	13
5.3.2 Overgangsrisiko	13
6. Organisering	13
6.1. Politisk organisering av arbeidet	14
6.2. Administrativ organisering av arbeidet	15
7. Framdrift	15
8. Medvirkning og innspill	16
8.1. Regionale planverksteder	17
8.2. Grupper som krever spesiell tilrettelegging	17

1. Hensikten med planen

En regional klima- og energiplan skal være et verktøy for å nå de klimamålene som er satt av fylkeskommunen, kommunene, næringslivet og staten. Planen skal trekke opp linjene for klima- og energiarbeidet i fylket, og bidra til å gjøre det lettere at alle sektorer drar i samme retning.

Planen vil også omfatte energibalansen i fylket, med mål om å forbedre den. Planen vil omfatte nye mål om kutt i klimagassutslipp, mål for energieffektivisering og fylkets energiforsyning. Det er også på tide å få ned klimagassutslippene som oppstår som følge av vestfoldingenenes forbruk av varer og tjenester som produseres andre steder, såkalte indirekte utslipp i scope 3.

Dette planprogrammet skal avklare hvilke rammer som skal gjelde for prosessen med å komme fram til en ny regional plan. Medvirkning, altså hvordan alle deler av samfunnet kan påvirke underveis i prosessen, er et viktig punkt i planprogrammet.

2. Innledning

Norge har forpliktet seg til å kutte klimagassutslippene i tråd med målene i Paris-avtalen. I juni 2025 meldte Norge inn nye og forsterkede mål som sier at landet skal redusere klimagassutslippene med minst 70-75 prosent i 2035 sammenlignet med 1990. Fram til og med 2023 hadde de nasjonale utslippene falt med 9,2 prosent.

I Vestfold har fylkeskommunen et mål om å få de direkte utslippene for hele vestfoldsamfunnet ned 60 prosent fra 2020 til 2030. Norge har også et mål om å bli et lavutslippssamfunn, med 90-95 prosent lavere klimagassutslipp, innen 2050.

Fra 2009 til og med 2023 viser Miljødirektoratets sektorfordelte utslipp at utslippene i vestfoldsamfunnet gikk ned med 43,5 prosent. Dette er langt mer enn fylkenes samlede klimagassutslipp, som falt med 12,2 prosent i samme periode. Det store fallet i utslipp skyldes i hovedsak Essos nedleggelse av raffinerivirksomheten på Slagentangen i Tønsberg. Utslippetsfallet i industrien har ført til at veitrafikk har blitt den største kilden til klimagassutslipp i fylket, med 44 prosent av de totale utslippene.

Den globale temperaturen er nå 1,35 grader høyere enn det førindustrielle gjennomsnittet. 1,0 graders oppvarming ble passert i 2010, og oppvarmingstakten har økt i årene etter dette. Alle utslipp av klimagasser i dag vil være med på å forsterke klimaendringene som kommer i fremtiden. Det er med andre ord ingen tid å miste, og nå er tiden for å omsette klimamålene til handling.

I Vestfold merker vi klimaendringene på flere måter. Det regner mer enn tidligere, hendelser med ekstreme nedbørsmengder og regnflom kommer oftere og vintersesongen med snø er kortere. På den annen side vil også tørkesomre, slik vi opplevde i 2018, bli vanligere.

Mens enkelte beslutninger og tiltak allerede bidrar til at klimagassutslippene går ned, er det fortsatt veldig mange felter der det trengs struktur, insentiver og omforente mål for å sette klimatiltak ut i livet. Summen av mange små tiltak er like viktig som raske resultater fra enkelte store tiltak. Tiden har kommet for å iverksette klimatiltak i *alle* deler av samfunnet. Den regionale klima- og energiplanen trenger derfor å spille på lag med både innbyggere, kommunale klima- og energiplaner og private initiativer.

2.1. Energi

Vestfold skiller seg ut fra alle andre norske fylker ved at det produserer under én prosent av sitt eget energibehov. Samtidig er kapasiteten til å transportere strøm inn til fylket begrenset. All tilgjengelig og planlagt kapasitet over 5 MW (1 MW = 1000 kW) er foreløpig reservert frem til 2035. Etterspørselen etter ny fornybar energi øker langt mer enn produksjonen og overføringskapasiteten i nettet, og kraftbransjen antar at denne ubalansen vil være dominerende fram til 2035.

Det er et behov for å jobbe systematisk med energieffektivisering, samtidig som den fornybare energiproduksjonen og nettkapasiteten økes. Lavere forbruk av fornybar elektrisitet og energi, for eksempel til oppvarming av bygninger og vann, kan frigjøre denne til bruk i andre sektorer som har behov for den. Mer effektiv bruk av energien, sammen med økt tilgang på fornybar energi er nødvendig for å fase ut bruken av fossile energikilder i industri, bygg og anlegg. Den fornybare energien er en viktig brikke i omstillingen av næringsliv og samfunn på veien til å bli et lavutslippssamfunn. For fylkeskommunens del har dette betydning for å få til en omlegging til utslippsfri kollektivtrafikk, utslippsfrie byggeprosjekter og fornybar oppvarming av bygninger.

Vestfold har gode forutsetninger for produksjon av solenergi. Grå arealer og eksisterende bygningsflater og tak bør prioriteres. Biogass er en energiform der fylket har kommet langt, takket være Den magiske fabrikken, og det kan være potensiale for å utnytte flere former for bioenergi. Generelt sett bør det åpnes for å prøve ut alt av fornybare energiformer, og det bør være åpning for å se på hittil uutnyttede eller fremtidige teknologier.

Vannkraftpotensialet i fylket er relativt lite.

Samtidig som fylkeskommunen skal lage en ny Regional klima- og energiplan, skal den også få på plass en Regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet. De to planene kommer begge til å ta inn kapitler om energiproduksjon og arealbruk. Klima- og energiplanens skal bidra til at fylket når mål for kutt i klimagassutslipp, energieffektivisering og energiforsyning. Planen for areal- og kraftkrevende virksomhet skal undersøke mulighetene for økt

verdiskaping innen areal- og kraftkrevende virksomheter, samtidig som den undersøker potensialet for ny fornybar energiproduksjon.

3. Bakgrunn

3.1. Mandat

Den gjeldende klima- og energiplanen for Vestfold 2016-2020 ble vedtatt høsten 2015.

Fylkestinget i Vestfold vedtok i møte 12. desember 2023, sak 35/23, og i møte 12. november 2024, sak 152/24 at det skal utarbeides forslag til ny regional plan for klima og energi, herunder forslag til planprogram:

«Fylkesdirektøren bes legge fram sak om ny regional plan for klima- og energi i Vestfold, herunder forslag til planprogram, ref. beskrivelsen av regional plan for klima og energi i Vestfoldplanen, høringsutkastet, side 36.»

Det pågikk samtidig et arbeid med å ferdigstille en regional planstrategi (Vestfoldplanen) for fylket. Arbeidet med ny klima- og energiplan begynte før Vestfoldplanen ble vedtatt, etter ønske fra fylkestinget.

3.2. Mål

Planen bør først og fremst sette et nytt mål om kutt i klimagassutslippene, men mål for energieffektivisering og fylkets energiforsyning bør også være del av planen. I en tid med store bevegelser og rask utvikling når det gjelder klimaendringer, både faglig og fysisk, er det viktig at planen ikke låser seg til ett fast utslippstall eller -prosent for hele planperioden.

Norge meldte i 2025 inn nye og mer ambisiøse klimamål i henhold til Paris-avtalen, og det er naturlig at Vestfold jobber for å nå det samme målet. Den reviderte regionale klima- og energiplanen vil rigges slik at den kan være styrende selv når nye mål og ny kunnskap gjør seg gjeldende. Konkrete måltall bør hele tiden vær minst like ambisiøse som de nasjonale klimamålene, og de bør derfor kunne revideres som del av den løpende oppfølgingen av planens handlingsprogram.

Klimaarbeidet skal støtte opp under både miljømessige, økonomiske og sosiale bærekraftsmål. Målene i klima- og energiplanen skal støtte opp under hovedmålene for klima og energi i Vestfoldplanen:

- Løse fylkets klimautfordringer
- Sikre bærekraftig arealforvaltning
- Sikre en ren Oslofjord
- Styrke byer og tettsteder
- Utvikle gode mobilitetsløsninger
- Øke energiforsyningen
- Fremme bærekraftig verdiskaping

3.3. Resultater av planprosessen

Planprogrammet skal vedtas politisk av fylkespolitikerne høsten 2025. Programmet skal avklare hvilke rammer, mål og innhold vi skal ha i arbeidet med ny regional klima- og energiplan.

Selve klima- og energiplanen danner kjernen i det fylkeskommunen skal ha utarbeidet når planprosessen er gjennomført:

- Regional klima- og energiplan, 2026 - 2038.
- Handlingsprogram med klimatiltak som vil gjelde for fire år av gangen. Minst en gang i året skal det vurderes om det er behov for å revidere handlingsprogrammet.
- En årlig status for arbeidet med klimatiltak, og behovet for eventuelt nye klimatiltak og -mål, vil bli laget hvert år i forbindelse med klimabudsjettet.

En kortversjon av klima- og energiplanen kan også være nyttig for å gjøre det lettere få flere inkludert i arbeidet med å nå klimamålene. Det er også en mulighet å gjøre en engelsk kortversjon tilgjengelig.

Å innarbeide en felles målsetning og arbeidsmetode for å nå fylkets klimamål er ikke gjort over natta, men krever jevnt og konsistent arbeid over tid. Derfor foreslår vi at selve klima- og energiplanen skal gjelde fram til minst 2035, på linje med tidshorisonten som er trukket opp for nye nasjonale klimamål.

3.4. Føringer for arbeidet

3.4.1 Lokale/regionale føringer

Fylkeskommunen har et politisk fastsatt mål om å redusere de direkte klimagassutslippene i Vestfold-samfunnet med 60 prosent fra 2009 til 2030. Det er også naturlig å skjele til de kommunale klima- og energiplanene og klimamål hos næringslivet og andre eksterne aktører.

Vestfoldkommunene og fylkeskommunen jobber for å oppfylle FNs bærekraftsmål, og disse fungerer i praksis både som lokale og globale føringer.

3.4.2 Nasjonale føringer

De gjeldende nasjonale forventningene til regional planlegging er én av flere nasjonale føringer som vil gjøre seg gjeldende i arbeidet med regional klima- og energiplan.

I 2024 kom det nye statlige planretningslinjer for klima og energi. De sier at hensynet til klima, natur og energi skal ha høy prioritet og sees i sammenheng. Vedtak i henhold til Plan- og bygningsloven skal blant annet legge til rette for arealbruk og løsninger som reduserer klimagassutslippene og opprettholder arealenes evne til karbonopptak og -lagring. De statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet, som også kom i 2024, legger også mange viktige føringer.

De siste to årene har det også kommet en rekke statlige/nasjonale rapporter som legger premisser for klimaarbeidet. De viktigste av disse er listet opp i tabellen for kunnskapsinnhenting litt senere i dette planprogrammet.

Norges innmeldte mål til Paris-avtalen er selvfølgelig også førende. Stortingets klimamelding fra juni 2025 vil også være førende for Vestfolds plan. Meldingen inneholder blant annet et nytt klimamål som sier at Norge forplikter seg til å kutte utslippene av klimagasser med minst 70-75 prosent fra 1990 til 2035. Det nye målet er meldt inn til FN under Paris-avtalen, og kuttene skal tas innenlands og i samarbeid med EU. I tråd med det nasjonale målet skal det regionale klimaarbeidet bidra til å kutte klimagassutslipp, skape jobber og sikre Vestfolds konkurransekraft.

3.4.3 Globale føringer

Flere av FNs bærekraftsmål er relevante for klima- og energiplanen, og dette er mål fylkeskommunen vil jobbe for å nå, blant annet gjennom den regionale klima- og energiplanen. Mest relevant er mål 13 Stoppe klimaendringene. Nesten alle bærekraftsmålene kan bli påvirket av klimaendringer og klimatiltak, men mest aktuelle for denne planen er

- 7 Ren energi til alle.
- 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- 12 Ansvarlig forbruk og produksjon
- 13 Stoppe klimaendringene
- 14 Livet i havet
- 15 Livet på land
- 17 Samarbeid for å nå målene

Figur 1: FNs bærekraftsmål. (<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>)

Det er en økende bevissthet om at klimaendringer og tap av natur må sees i sammenheng, og dette bør også en kommende klima- og energiplan ta hensyn til. Både de statlige planretningslinjene for klima og energi fra 2024 og FNs naturavtale fra 2022 vektlegger dette forholdet.

3.5. Samordning mot andre planer

Klimamålene innebærer arbeid på mange områder og nivåer i samfunnet. Derfor er det flere andre regionale planer som blir påvirket av en regional klima- og energiplan. Det gjelder særlig områder innenfor arealbruk, mobilitet og energiforsyning, men vil også berøre temaer innenfor folkehelse og kulturarv. Fylkeskommunens prosjektledere for de regionale planene som nå utarbeides og revideres møtes jevnlig og har god dialog seg imellom.

En ny regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet vil bli utarbeidet samtidig med den regionale klima- og energiplanen. Innhenting og utarbeidelse kunnskapsgrunnlagene for disse to planene vil i størst mulig grad gjøres som en felles innsats. Det er også aktuelt å ha felles medvirkningsmøter for disse to planene. For begge planene vil energi være et viktig tema, men det vil være hensiktsmessig at de to planene behandler energispørsmålet ut fra hvert sitt faglige ståsted. Mens klima- og energiplanen ser på mulighetsrommet som ligger innenfor energiområdet, skal planen for areal- og kraftkrevende virksomhet se mer konkret på hvilke av mulighetene som er best for Vestfold.

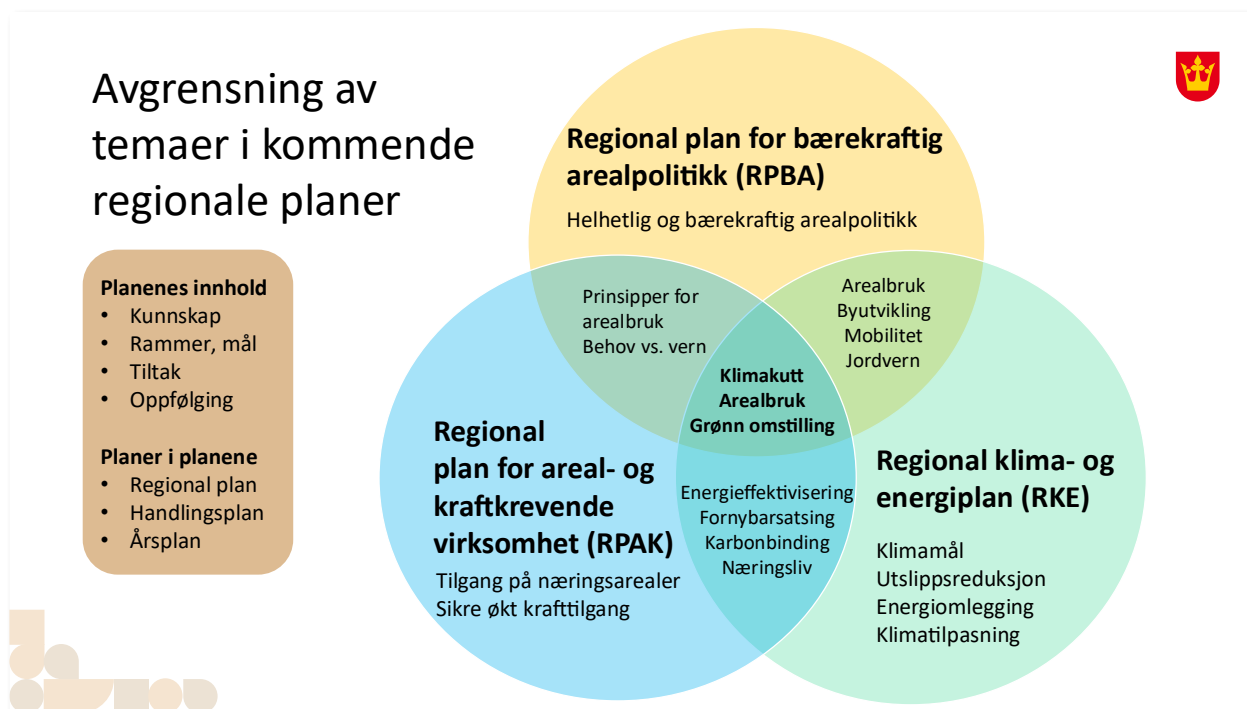
Revidering av den regionale planen for bærekraftig arealbruk (RPBA) vil også inneholde temaer, mål og tiltak som er felles med en regional klima- og energiplan. Den kommende regionale planen for mobilitet vil også ha flere interesser og temaer til felles med klima- og energiplanen.

Klima- og energiplanen skal samordnes med regional plan for opplæring, med en konkretisering av behovet for kompetanse, fagarbeidere og etter- og videreutdanning i møte med det grønne skiftet. Planen har også temaer som overlapper med ny regional plan for mobilitet, for eksempel innen utslippsfri transport og klimatilpasning av infrastruktur.

Det er avgjørende å ha klare skillelinjer mellom de ulike regionale planene det nå jobbes med, spesielt for å unngå motstrid mellom planene.

Her er de viktigste andre regionale planene/strategiene som vil måtte samkjøres opp mot en regional klima- og energiplan

- Vestfoldplanen (ny regional planstrategi).
- Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) (revisjon).
- Regional plan for kraft- og arealkrevende virksomhet (NY).
- Regional plan for mobilitet (NY).
- Regional plan for opplæring.
- Regional næringsstrategi for mat og skog.

Figur 2: Forholdet mellom de tre regionale planene for klima og energi, bærekraftig arealpolitikk og kraft- og arealkrevende virksomhet. Enkelte temaer er overlappende for flere av planene, andre ikke. Klima- og energiplanen har også temaer som overlapper med ny regional plan for mobilitet og plan for opplæring.

3.6. Kunnskapsinnhenting

Det har skjedd veldig mye på klimafeltet de siste årene, både med tanke på kunnskap, føringer, teknologiutvikling og arbeidsmetoder. Innhenting av informasjon til et kunnskapsgrunnlag for den nye regionale klima- og energiplanen blir derfor viktig. Kunnskapsgrunnlaget bør omfatte alle de sentrale temaene som tas inn i den regionale planen.

Arbeidet med å innhente kunnskap handler om å få en oversikt over hvordan situasjonen er i dag og vil bli i fremtiden, med hensyn til blant annet

- **klima** – klimaendringer, klimagassutslipp, utslippskutt, klimatilpasning og klimarisiko
- **energi** – fornybar energiproduksjon, -forbruk og -effektivisering, kraftbalanse og nett.

Kunnskapsinnsamlingen vil også kunne avdekke mangler og behov vi har i dag, slik at vi kommer fram til hva som er det totale utredningsbehovet.

Innhenting av oppdatert kunnskap stopper ikke opp når en ny regional klima- og energiplan er vedtatt, men er viktig for hele tiden å gjøre klimaarbeidet mest mulig treffsikkert og effektivt.

Planen skal gi en beskrivelse og vurdering av energibærere som kan være relevante i Vestfold. Arbeidet med å lage et kunnskapsgrunnlag vil samkjøres opp mot kunnskapsgrunnlaget til regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet. Prosessen med å innhente kunnskap er allerede i gang. Det er særlig på tre områder det er behov for å utbedre kunnskapen til klima- og energifeltet:

1. Grå arealer: Regjeringen kom i mai 2025 med en definisjon av grå arealer der det heter at «Arealer som allerede er tatt i bruk, eller sterkt påvirket av menneskelig bygge- og anleggsaktivitet, herunder alle typer bebyggelse, konstruksjoner og permanent opparbeidet overflate samt tilhørende arealer.» Fylkeskommunen vil benytte seg av denne definisjonen, inntil det kommer en bedre, mer treffende definisjon av grå arealer som i praksis kan benyttes til andre formål. Det jobbes på flere hold, både kommunalt, fylkeskommunalt og statlig, med å finne en bedre avgrensning og definisjon på grå arealer som er tilgjengelige for arealbruksendringer/transformasjon.

2. Karbonrike arealer: Tall for netto opptak og utslipp fra arealbrukssektoren har kommet inn som et aktuelt mål for klimaarbeidet, etter at Norge inngikk en klimaavtale med EU som forplikter oss til nett null utslipp av klimagasser fra skog- og arealbrukssektoren fram mot 2030. Dermed er det viktig å vite hvor mye karbon som bindes i ulike typer arealer. Noen av vestfoldkommunene har allerede foretatt slike kartlegginger, og det vil være et godt verktøy dersom hele fylket har fått en slik kartlegging. Det vil også være nødvendig å få mer kunnskap om karbonlagring for arealer i sjøen, og her er det ikke kartlagt noe i fylket.

3. Fornybar og bærekraftig energi: Planen vil utrede mulighetene for å bedre kraftbalansen i fylket, både gjennom ny fornybar energiproduksjon og energieffektivisering. Den vil også gi en beskrivelse og vurdering av fordeler og ulemper ved kjernekraft. Det pågår et arbeid i et regjeringsoppnevnt kjernekraftutvalg som skal komme med en innstilling våren 2026, som kan være relevant for disse vurderingene. Dessuten har Universitetet i Sørøst-Norge sitt fagråd for kjernekraft utarbeidet en rapport som kan benyttes i vurderingene. Temaet vil bli grundigere belyst i regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

3.7. Målkonflikter

Å jobbe med klimatiltak betyr ofte at man må ha minst to tanker i hodet samtidig. Det er mange gode mål samfunnet skal nå, men det er ikke sjelden man i klimaarbeidet må velge å prioritere ett mål framfor et annet. Slike målkonflikter er det flere av.

Her er de viktigste målkonfliktene som gjelder i arbeidet med å få ned klimagassutslipp og tilpasse seg endret klima:

- **Arealkonflikter:** Ta vare på natur eller bygge den ned med f.eks. ny energiproduksjon, næringslokaler, veier eller boliger? Klimaarbeidet handler i økende grad om å ta hensyn til både klima og natur på samme tid.
- **Bærekraftsmålene:** Økonomisk bærekraft er ikke alltid like lett å forene med målet om miljømessig bærekraft. Ambisjoner om redusert klimafotavtrykk vil for eksempel påvirke forbruket vårt og kan påvirke næringslivet.
- **Lønnsomhet:** Det er en utbredt oppfatning at klimatiltak er fordyrende ledd man ikke har tid og penger til å gjennomføre. Klimaløsninger er i økende grad mer lønnsomme, ettersom teknologi og arbeidsmetoder utvikler seg.
- **Rettferdighet:** For å nå de nasjonale og regionale klimamålene, er det nødvendig å inkludere størst mulig del av samfunnet i omstillingen mot et lavutslippssamfunn. I dag kommer offentlige støtteordninger i liten grad til gode for innbyggere med gjennomsnittlig lønn.

Det er et mål at den reviderte utgaven av regional klima- og energiplan skal bidra til å redusere målkonfliktene. Dette må også sees i sammenheng med de regionale planene for bærekraftig arealpolitikk, areal og kraftkrevende virksomhet, mobilitet og opplæring:

- Kunnskapsgrunnlaget for hvordan vi skal verdsette naturen og grønne arealer har økt betydelig de siste årene, og dette vil bli inkludert i kunnskapsgrunnlaget som skal lages som et fundament for planen.
- I tillegg er det ønskelig å komplettere kartleggingen av arealer som har høy karbonbinding. I dag er halve fylket kartlagt på denne måten.
- Grå arealer kan kartlegges for hele fylket, og her er den viktigste delen av jobben å finne fram til en god begrensning av *hvilke* grå arealer vi kan transformere.
- Fylkeskommunen ønsker å bidra til at kommunene og samfunnet kommer fram til tiltak som både er gode for klima, folkehelse og inkludering. Dette kan bidra at bredere lag av befolkningen kan føle at de deltar i klimaomstillingen.
- Klima- og energiplanen kan bidra til å fremme sirkulære løsninger som gjør det mulig å redusere det materielle forbruket samtidig som sysselsettingen opprettholdes.
- Det er et mål at klima- og energiplanen bidrar til å komme fram til løsninger som ivaretar og balanserer alle de tre bærekraftsdimensjonene: Sosialt, økonomisk og miljømessig.
- Fylkeskommunen kan også bidra til å utarbeide retningslinjer for eksempel lokalisering av fornybar energi.

4. Fylkeskommunens rolle

Fylkeskommunen har en viktig rolle som samfunnsutvikler og regional planmyndighet, og har i tillegg en regionalt koordinerende rolle. De nasjonale forventningene legger opp til at omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn blir et viktig tema i kommende regionale planer. Det samme gjelder hensynet til naturmangfold og arealvurderinger for å minimere arealtapet av natur. Statlige planretningslinjer sier at fylkeskommunen også skal stimulere og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, miljøvennlig energiomlegging og bidra til klimatilpasning.

Samtidig som fylkeskommunen er en regional myndighetsutøver, er den også en tjenesteleverandør på felt som skole, samferdsel, tannhelse, vannforvaltning, kultur og kulturarv. En regional klima- og energiplan må derfor favne om klimamål og -tiltak som omfatter disse temaene.

5. Sentrale tema

Hovedtemaet for en kommende klima- og energiplan bli naturlig nok hvordan fylkeskommunen kan bidra til å nå regionale og nasjonale klimamål. Det kreves tiltak innenfor alle samfunnsområder for å få redusert utslippene av klimagasser. Tiltak som kutter utslipp raskt er viktige å starte opp så snart som mulig, men også tiltak der det tar lenger tid å se effekten bør starte snart, slik at vi i det hele tatt skal ha sjanse til å nå utslippsmålene som er satt for 2030.

Transport er den største kilden til klimagassutslipp i fylket, og blir derfor et sentralt tema i planen. Samtidig blir det avgjørende å få med seg kommunene på laget, siden de sitter på virkemidler som kan påvirke mange samfunnsområder. Det blir også viktig å se hvordan kraftbalansen i fylket kan forbedres ved å øke den fornybare energiproduksjonen, kombinert med innsatser for å nå det nasjonale energieffektiviseringsmålet for 2030.

Arealbruk har seilt opp som et viktig tema i klimaarbeidet. Bevaring av natur er ikke viktig bare for naturmangfoldet, men også for karbonbinding og klimaregulering. Natur lagrer karbon, reduserer flomrisiko og fungerer som kjølede buffere i byer. Når naturen bygges ned, frigjøres klimagasser, og ekstremvær får større konsekvenser. Det er nødvendig å se klima- og naturhensyn opp mot hverandre når nye tiltak og mulige arealbruksendringer skal vurderes, blant annet når ny fornybar energiproduksjon skal etableres.

Industrien i fylket har allerede kuttet en god del av klimagassutslippene sine. For å nå de nasjonalt innmeldte målene i Paris-avtalen, og for å nå enda mer ambisiøse mål i framtida, kan karbonfangst og -lagring bli aktuelt. Det pågår for tiden store, statlig finansierte prosjekter for dette utenfor Vestfold. Allmenngjøring av teknologien, kombinert med nye arbeidsmetoder, kan gjøre temaet aktuelt også for Vestfold, og vil bli viktig når man skal fortsette å kutte utslipp når vi beveger oss mot 2040 og 2050.

Klimaendringene pågår allerede dessverre for fullt, så i tillegg er det helt nødvendig å tilpasse seg endringene i klimaet. Risikoen for skader er økende, så denne må håndteres og aller helst reduseres. Dette gjør det nødvendig med en samordnet innsats fra fylkeskommunen, kommunene, næringslivet, sivilsamfunnet og innbyggerne. Risiko knyttet til overgangen til et lavutslippssamfunn er også en del av bildet, og dreier seg blant annet om konsekvenser av klimapolitikk, teknologiske fremskritt og motstand mot endring.

5.1. Fylkeskommunens egen virksomhet

Fylkeskommunens egen virksomhet har en like stor forpliktelse til å kutte klimagassutslippene sine, og øke produksjonen av fornybar energi, som alle andre deler av Vestfold-samfunnet. Både eksisterende og kommende klimatiltak skal få virksomheten til å nå klimamålene sine for 2030 og videre inn i fremtiden. Viktige områder som fylkeskommunen selv påvirker, er

- **Energi:** energiforbruk, energieffektivisering, lokal fornybar energiproduksjon.
- **Mobilitet,** kollektivtransport og infrastruktur.
- **Innkjøp,** som aktivt verktøy for å redusere indirekte utslipp, fremme sirkulære løsninger og stimulere til grønn innovasjon hos leverandører.
- **Informasjon** og undervisning.

Fylkeskommunens egne utslipp kommer i stor grad fra varer og tjenester som den kjøper inn, og dette klassifiseres som indirekte klimagassutslipp under scope 3 i klimaregnskapet. Å få til kutt i disse indirekte utslippene vil være et betydelig bidrag til å nå det gjeldende klimamålet for fylkeskommunens egen drift:

- Kutte direkte klimagassutslipp med 70 prosent innen 2030, sammenlignet med 2020.
- Redusere energibruken med 15 prosent innen 2030, sammenlignet med 2020.
- Fylkeskommunal kollektivtrafikk skal være fossilfri innen 2027, basert på teknologinøytralitet.

Under temaet informasjon kommer blant annet fylkeskommunens rolle med å spille kommunene gode og øke innbyggernes kunnskap, gjerne gjennom gode eksempler.

5.2. Samfunnets aktiviteter

Fylkeskommunen har et mål om å bidra til at Vestfold-samfunnet kutter klimagassutslippene sine med 60 prosent innen 2030. Da er virkemidler innen alle samfunnsområder nødvendige. Hvert tonn teller, og alle sektorer bør bidra. Hovedtemaene for klima- og energiplanen vil omfatte

- **Energi:** Energibruk, energiproduksjon og energieffektivisering.
- **Arealbruk:** Arealbruksendringer, byer og tettsteder.
- **Mobilitet:** Samferdsel og logistikk
- **Næringsliv,** grønn omstilling, teknologi og muligheter.
- **Landbruk:** Jord- og skogbruk.
- **Sirkulære løsninger:** Innkjøp, forbruk, avfall og karbonfangst.

Å gjøre klimaomstillingen mer rettferdig er også et mål for den nye klima- og energiplanen. Slik det er i dag, er det hovedsakelig innbyggere med solid privatøkonomi som kan ta seg råd til tiltak det finnes statlige støtteordninger for.

Hensyn som vil gjelde for temaene, både de interne og eksterne, ovenfor:

- Beredskap og klimarisiko
- Klimatilpasning, i kommunene, næringslivet og husholdninger
- Teknologi og nye muligheter
- Samarbeidsarenaer for å nå målene, interregionalt og internasjonalt samarbeid

Mens den gjeldende planen omfatter økt produksjon av fornybar energi, vil den kommende planen i tillegg ta for seg hvordan energiforbruket kan effektiviseres. Hvilke energiformer som skal brukes til hva blir også et tema.

5.3. Klimarisiko

5.3.1 Fysisk klimarisiko

Klimaendringene vil merkes på flere måter i Vestfold i årene som kommer. Vi merker allerede at forekomsten av ekstreme værhendelser er hyppigere enn tidligere. Oftere styrtregn og flom, økt fare for jord- og sørpeskred og hyppigere forekomst av stormflo er det vi legger mest merke til i fylket vårt. Det er også sannsynlig at vi oftere vil oppleve tørkeperioder og kvikkleireskred. Alle disse faktorene gjør at samfunnet må legge inn en innsats for å gjøre oss bedre rustet til å håndtere slike hendelser.

Klimatilpasning bør være en del av kommunale og fylkeskommunale planer, men også tas med i risikovurderinger i næringslivet.

5.3.2 Overgangsrisiko

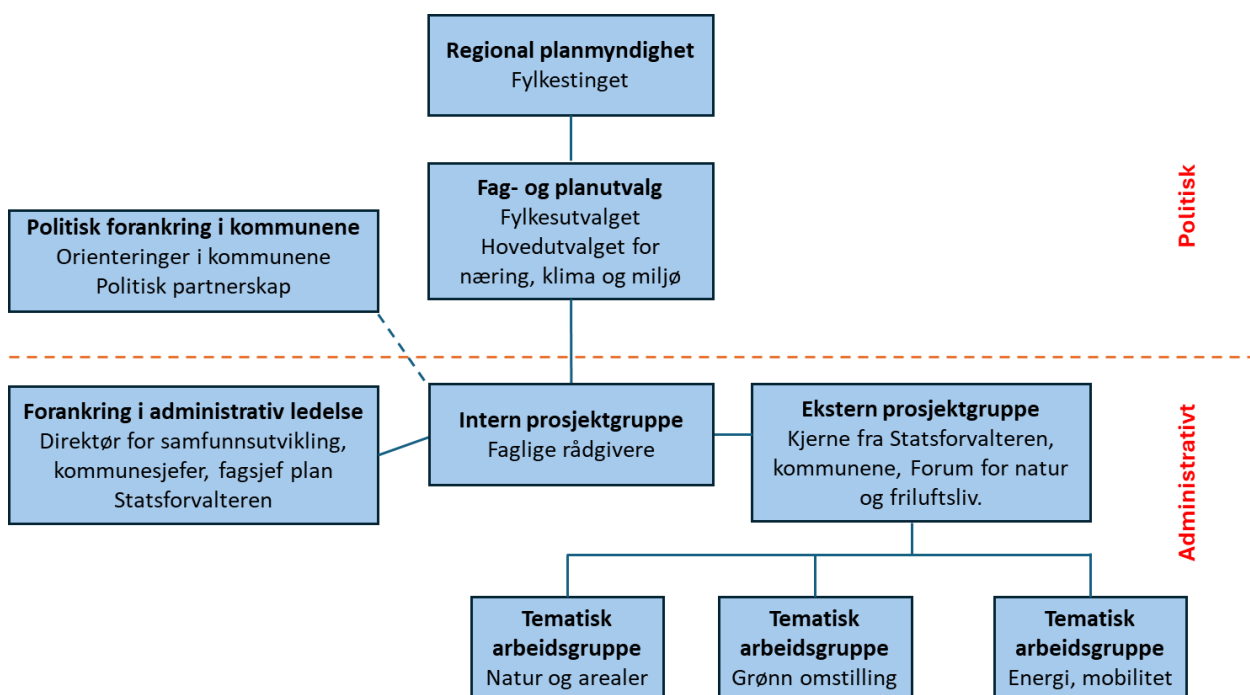
Overgangen til å bli et lavutslippssamfunn kan gå knirkefritt, men forutsetningene kan endre seg og også andre forhold kan endre seg og påvirke mulighetene til å få til en omfattende endring av samfunnet.

Overgangsrisikoen kan oppstå ved endringer i politiske forhold, holdninger i befolkningen og endringer i regelverk og rammevilkår. Teknologiske endringer kan også påvirke hva som er mulig og ikke i klimaarbeidet.

6. Organisering

Den praktiske gjennomføringen av planprosessen blir håndtert av fylkeskommunens seksjon for Klima og næring under sektoren som heter Samfunnsutvikling. Både prosjektlederen og hans co-pilot jobber i Klima og næring.

Til intern forankring vil fagavklaringer og høringer bli behandlet i en intern prosjektgruppe. En ekstern prosjektgruppe vil bli satt sammen for å komme med bidrag i forbindelse med kunnskapsinnhenting, til planutkastet og ved behov underveis i prosessen. Den eksterne prosjektgruppa vil settes sammen slik at vi sikrer en god forankring både lokalt og regionalt.

Figur 3: Organiseringen av prosjektet med regional klima- og energiplan deles opp i en politisk og en administrativ del.

6.1. Politisk organisering av arbeidet

Regional planmyndighet: Vestfold fylkesting er regional planmyndighet jfr. plan- og bygningsloven (pbl) § 3-4 og øverste ansvarlig organ for planarbeidet. Fylkestinget vedtar oppstart av planarbeidet og skal behandle og vedta planprogrammet og planen.

Fagutvalg: Det fylkeskommunale Hovedutvalg for næring, klima og miljø vil være fagutvalg for planen, mens Fylkesutvalget vil være planutvalg. Hovedutvalget innstiller, og fylkesutvalget vedtar planprogram, høringen av planprogrammet og å sende regional plan på høring, jfr. pbl. § 8-3.

Politisk forankring i kommunene: En viktig del av planarbeidet er å forankre planen hos kommunene. Det er kommunene som er planmyndighet i arealsaker, og det er innbyggerne i kommunene som berøres av arealplanenes innhold. Derfor er det et mål å forankre arbeidet med den regionale planen hos kommunene gjennom mer enn bare høringer. Møter og orienteringer med kommunenes politiske råd og utvalg vil være en mulighet for dialog og medvirkning underveis. Det kan også vurderes om politisk partnerskap Vestfold, kan fungere som et rådgivende organ underveis i planprosessen. Dersom partnerskapet ønsker det, kan det holdes orienteringer og løftes fram temaer for diskusjon.

Formålet med partnerskapet, slik det fremgår av samarbeidsavtalen, er: «Fylkeskommunen og de seks kommunene i Vestfold skal samarbeide om regionens utvikling og felles utfordringer». Blant partnerskapets oppgaver er det beskrevet at man kan: «[...] samarbeide om regionale planer og strategier og utvikling av en attraktiv bo- og arbeidsregion».

6.2. Administrativ organisering av arbeidet

Intern prosjektgruppe: Fylkeskommunens egen gruppe med fagfolk fra fagområder som blir berørt av klima- og energiplanens nedslagsfelt. Dette omfatter fagområdene næring, samferdsel, eiendom, innkjøp, plan og opplæring.

Ekstern prosjektgruppe: Fagpersoner fra ulike miljøer er svært nyttig i prosessen for å bidra med kunnskap og innspill, både til kunnskapsgrunnlag og planforslag. Det er ønskelig at flest mulig hensyn fra eksterne parter blir hørt og får medvirke i løpet av planprosessen. Det vil være tett samarbeid mellom prosjektene for klima- og energiplan og plan for areal- og kraftkrevende virksomhet, og det vil derfor være mulighet for å kombinere medvirkning fra næringslivet og energiaktører mellom de to planene. Dette er angitt som tematisk arbeidsgrupper for grønn omstilling og energi/mobilitet i figur 3 over. Dette er også et grep for å begrense belastningen på eksterne medvirkningsaktører siden det jobbes med mange regionale planer samtidig.

Tematiske arbeidsgrupper: Dersom det blir behov for å gå i dybden for enkelte av de sentrale temaene i planen, skal det være mulig å opprette egne arbeidsgrupper. Andre regionale planer som er under utarbeidelse samtidig med klima- og energiplanen kan ha behov for å behandle samme type tema, for eksempel arealbruk eller næringsutvikling. Da vil det være hensiktsmessig å ha en arbeidsgruppe som jobber med ett tema på tvers av planene dersom dette kan få mer ut av kunnskapen som sitter i gruppa. De tematiske arbeidsgruppene vil brukes der det er behov for å supplere den eksterne prosjektgruppa innenfor enkelte temaer.

Forankring i administrativ ledelse: Det anses som viktig at planarbeidet er forankret i administrativ ledelse på tvers av forvaltningsnivåene i fylkeskommunen, kommunen og Statsforvalteren. Det foreslås derfor å avholde møter der direktører og kommunalsjefer innen samfunnsutvikling, plan, næring, klima og miljø møtes for å bli orientert om og komme med innspill til planarbeidet. Det foreslås å avholde to møter i løpet av planprosessen – ett for å gjennomgå kunnskapsgrunnlag og ett for å gjennomgå planforslag.

7. Framdrift

Det er et mål å få vedtatt en ny regional klima- og energiplan i 2026. Samtidig vil det være smart å samkjøre så mye som mulig av medvirkningen med den regionale planen for kraft- og arealkrevende virksomhet, og til dels revisjonen av Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA), for at belastningen på høringspartene ikke skal bli for stor.

Fram til en ny klima- og energiplan blir vedtatt, vil «Regional plan for klima og energi 2016-2020» være gjeldende. Vestfoldsamfunnet må samtidig fortsette innsatsen for å nå det vedtatte målet om 60 prosent nedgang i klimagassutslippene fra 2009 til 2030.

År/mnd	2025												2026												2027					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
Oppgaver																														
Planprogram																														
Skrivefrist																														
Vedtak om høring																														
Høringsperiode																														
Skrivefrist																														
Vedtak																														
Planarbeid																														
Kunnskapsgrunnlag																														
Regionalt planverksted																														
Planforslag																														
Lage handlingsprogram																														
Høring																														
Skrivefrist																														
Vedtak om høring																														
Høringsperiode																														
Revidere plan (etter innspill)																														
Skrivefrist																														
Endelig vedtak																														

Figur 2:
Fremdrifts-
planen
legger opp
til at
regional
klima- og
energiplan
vedtas
våren 2027.

8. Medvirkning og innspill

Fylkeskommunen har en plikt til å gjøre prosessen så åpen som mulig, slik at alle grupper skal få muligheten til å komme med innspill til både prosessen og planen. Først for å si hva man tenker om dette planprogrammet, og deretter for å kunne si hva de ønsker av en regional klima- og energiplan.

Det inviteres til bredt samarbeid og dialog rundt arbeidet med planen. God medvirkning vil forhåpentligvis gi økt eierskap til innholdet i en framtidig klima- og energiplan. Dette igjen, vil øke sjansene for å nå målene som trekkes opp i planen og gi større tilslutning til tiltak i planens handlingsprogram.

Medvirkningen må foregå både internt i fylkeskommunen og med eksterne aktører fra flest mulig deler av samfunnet. Det vil bli arrangert planverksteder og møter med politikere og administrasjonen i kommunen, med statsetater og organisasjoner. Enkelte medvirkningsmøter vil også legges til kveldstid, for å gi mulighet til økt medvirkning fra lag, foreninger og innbyggere.

Målet må være å informere, spre kunnskap, skape engasjement og eierskap, slik at alle parter får et forhold til og føler eierskap overfor klima- og energiplanen etter at den er vedtatt. Kommunikasjon om prosessen vil også bli lagt ut på fylkeskommunens egne nettsider og i sosiale medier.

8.1. Regionale planverksteder

For å fremme bred faglig medvirkning og effektiv samordning mellom ulike planprosesser, vil fylkeskommunen arrangere regionale planverksted. Disse verkstedene skal være en fast jevnlig møteplass på tvers av fagområder, forvaltningsorgan og organisasjoner, med hensikt å legge til rette for løpende medvirkning og koordinering i utarbeidelsen av regionale planer og strategier som er vedtatt i Vestfoldplanen.

Planverkstedene vil særlig innrettes mot utvikling og deling av kunnskap innen relevante temaer, og legge til rette for å gi innspill til utforming av planer og strategier. Når det er hensiktsmessig, vil verkstedene ta opp flere planer/strategier samtidig. Til verkstedene inviteres offentlige og private aktører, som kommuner, statlige organ, organisasjoner fra nærings- og arbeidsliv, frivillige organisasjoner med flere. Hyppighet og opplegg varierer etter behov.

Planverksted Vestfold har ikke en formell funksjon, i form av å fatte vedtak eller være høringsorgan, og erstatter ikke den lovpålagte myndighetskontakten om planlegging som ligger til Regionalt planforum (jf. plan- og bygningsloven § 5 – 3).

Planverkstedene vil trekke på relevante aktører avhengig av tema, og invitasjonen rettes derfor mot et bredt spekter av deltakere. Dette inkluderer representanter fra kommunene, statlige aktører, næringslivet, frivillige organisasjoner, regionale aktører og interesseorganisasjoner.

Det vil også arrangeres et internt planverksted høsten 2025, for å sikre bred medvirkning fra fagmiljøene i fylkeskommunen og gi dem muligheten til innspill på tvers av fagområder.

8.2. Grupper som krever spesiell tilrettelegging

For å oppfylle kravet om aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, jf. plan- og bygningsloven (pbl) § 5-1, vil de fylkeskommunale rådene for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom involveres gjennom hele prosessen. Disse rådene er rådgivende organer for fylkeskommunen og har rett til å uttale seg i saker som gjelder henholdsvis eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom, jf. Forskrift om medvirkningsordninger.

Det legges opp til orientering og dialog med rådene gjennom de ulike fasene i planprosessen for å sikre at rådene kan gi relevante og godt forankrede innspill. Ungdomsrådet vil være en sentral kanal for å sikre medvirkning fra ungdom. Gjennom orienteringer og dialog vil ungdomsrådet få nødvendig innsikt i hva den regionale klima- og energiplanen er, og hvordan de kan bidra i prosessen. Alle de fylkeskommunale rådene vil få mulighet til å medvirke underveis i planprosessen.

Vestfold
FYLKESKOMMUNE

vestfoldfylke.no

Postadresse:

Postboks 1213 Trudvang
3105 Tønsberg

Besøksadresse:

Svend Foyns gate 9
3126 Tønsberg

Tlf. 33 34 40 00
post@vestfoldfylke.no

